

A person with long brown hair, wearing a black hooded coat, is walking away from the camera on a city street. They are holding a large, bright red heart-shaped sign. The sign has the text 'Idéburen sektor' written on it in white, sans-serif font. The background shows a street with parked cars and buildings under an overcast sky.

Idéburen sektor

Vad betyder den idéburna sektorn för välfärden i Skåne?

– Om idéburna välfärdsaktörer, socialt företagande, upphandling och partnerskap i Skåne

Definition idéburen sektor

Den idéburna sektorn omfattar organiserade verksamheter som bygger på demokratiska värderingar samt gynnar samhälls- eller medlemsintresset. Verksamheterna är organisatoriskt fristående från den offentliga sektorn och bedrivs i icke vinstutdelande föreningar, kooperativ, samfund, stiftelser eller liknande sammanslutningar.

(NÄTVERKET – Idéburen sektor Skåne)

Ibland används tredje sektorn, civilsamhället, föreningslivet eller den sociala ekonomin som motsvarande begrepp.

Inledning

Idéburen sektor och den skånska välfärden

Medmänsklighet, rättighetsperspektiv, närhet till brukaren, värdegrund, långsiktighet, helhetsbild och livslångt sammanhang. Idéburen välfärdsverksamhet bedrivs med andra utgångspunkter än privata och offentliga motsvarigheter. Ändå likställs den idéburna sektorn ofta med privata aktörer inom välfärdsområdet vilket utmanar idéburna organisationers arbetssätt och värdegrund. Att den idéburna sektorn behövs i samhället är sällan ifrågasatt, men okunskapen om den idéburna sektorns bidrag och förutsättningar är stor. För att skapa ett system där de idéburna organisationernas särart och mervärde skyddas och tas tillvara behövs större förståelse för det idéburna perspektivet.

Vad betyder den idéburna sektorn för välfärden i Skåne? Denna rapport försöker besvara frågan genom att diskutera hur den idéburna sektorn förhåller sig till begrepp som välfärdsleverantör och socialt företagande. Rapporten diskuterar vilka förutsättningar systemet ger för idéburna välfärdsaktörer att verka och vilka system för samverkan och finansiering som behövs för att bibehålla den idéburna särarten. Här ges en ögonblicksbild av hur

den idéburna sektorn ser på sig själva, sina förutsättningar och sin roll i välfärdssamhället.

Det finns idag ingen enhetlig definition av vad som är en idéburen välfärdsaktör. I idéburen sektor ingår en mängd olika organisationsformer. Ideella organisationer, stiftelser, samfund, kooperativ, samfälligheter och ekonomiska föreningar brukar räknas hit, liksom aktieföretag med särskild vinstutdelningsbegränsning. Vad de har gemensamt är att de alla arbetar för ett samhälls- eller medlemsintresse och att eventuellt överskott återinvesteras i verksamheten. I skrivandet av den här rapporten har NÄTVERKET – Idéburen sektor Skåne varit i kontakt med olika typer av organisationer som alla definierar sig som idéburna. Vissa uppfattar sig själva som ett socialt företag, några ser sig som en leverantör av välfärdstjänster medan andra ser sig som ideella röstbärare. Alla tycks dock vara överens om att de på ett eller annat sätt är en viktig del av välfärdssamhället.

Idéburen sektor omnämns ibland som utförare av välfärdstjänster, en roll den idéburna sektorn kan anta vid sidan om sin funktion som röstbärare eller

innovatör. I debatten under senare tid har begreppet *välfrädsleverantör* blivit alltmer vanligt förekommande, och ibland inkluderas även idéburna organisationer i detta begrepp. Där begreppet *välfrädsutförare* är mer förankrat i den idéburna logiken, för begreppet välfrädsleverantör snarare tankarna till en större affärsmässighet där en myndighet beställer en tjänst som ett företag, eller i det här fallet en idéburen organisation, levererar. Ett ytterligare begrepp som har börjat användas mer frekvent är *välfrädsaktör*. Detta begrepp kan ses som en bredare beskrivning av organisationer som på något sätt agerar inom välfrädsområdet, vare sig de utför välfrädstjänster eller arbetar politiskt på området. Begreppet välfrädsaktör används om organisationer från alla sektorer, och är inte lika tydligt laddat med en idéburen eller en affärsmässig logik. Dessa tre begrepp – *välfrädsutförare*, *välfrädsleverantör* och *välfrädsaktör* – används ibland synonymt men ibland för att tydliggöra en distinktion dem emellan. I denna rapport används begreppet *välfrädsaktör* för organisationer som själva ser sig som en aktör på välfrädsområdet, antingen som utförare av välfrädstjänster eller som en politisk kraft på området. Begreppet *välfrädsutförare* används för att särskilja serviceorganisationer - organisationer som själva utför någon

typ av välfrädstjänst. Begreppet *välfrädsleverantör* används endast i fall då det funnits anledning för en organisation att anta en mer marknadsmässig logik och börja agera som leverantör utifrån externa krav.

Rapporten inleds med en bakgrundsbeskrivning av vilka roller den idéburna sektorn har i samhället och hur idéburna organisationer förhåller sig till idéburet företagande. Därefter följer en kartläggning av de idéburna välfrädsaktörerna i Skåne, som ger en översikt över hur många idéburna organisationer som arbetar inom välfrädsområdet. Rapportens huvuddel utgörs av en diskussion kring idéburna organisationers självbild som välfrädsaktörer baserat på intervjuer med idéburna organisationer. En inledande överblick över organisationernas svar återföljs av djupintervjuer med tre idéburna organisationer som representerar olika delar av den idéburna sektorn och olika sätt att se på sig själva som välfrädsaktör. Avslutningsvis har rapporten en diskussion om förutsättningarna för idéburna organisationer att delta i upphandling eller att teckna partnerskap med offentlig sektor, utifrån enkätundersökningar till idéburna organisationer och sociala företag, samt en avslutande diskussion med slutsatser utifrån de genomförda undersökningarna.

OM RAPPORTEN

NÄTVERKET – Idéburen sektor Skåne har tagit fram denna rapport inom ramen för projektet Ett hållbart Skåne genom socialt företagande, finansierat av Tillväxtverket. Rapporten syftar till att ge en bild av hur den idéburna sektorn bidrar till välfrädden i Skåne, och hur den idéburna sektorn själv ser på sin roll i välfrädessamhället samt vilka möjligheter och utmaningar idéburna välfrädsaktörer möter.

Rapporten baseras på en enkätundersökning om upphandling och Idéburen Offentliga Partnerskap som skickats till närmre 70 sociala företag och idéburna organisationer. NÄTVERKET har också haft kontakt med ett femtontal idéburna organisationer per mail eller muntligen med frågor kring deras erfarenheter som idéburna välfrädsaktörer. Tre av dessa har djupintervjuats i syfte att ge djupare inblickar i verksamheterna och bredda förståelsen för förhållningssätt och förutsättningar kring deras uppdrag och verksamheter. Genom SCB:s företagsregister har vi tagit fram aktuell statistik över andelen idéburna välfrädsutförare i Skåne. Vidare har material hämtats från NÄTVERKET:s tidigare rapporter och löpande kontakter med idéburna organisationer.

Rapporten ska ses som en ögonblicksbild av läget för idéburna välfrädsaktörer i Skåne, och inte som ett statistiskt underlag eller som ett ställningstagande från hela den idéburna sektorn.

Bakgrund

Idéburen sektors roller

Idéburen sektor fyller flera funktioner i välfärds-samhället. En viktig roll för den idéburna sektorn är att driva politisk påverkan genom att samla och lyfta röster som annars inte hörs. Den idéburna sektorn organiserar individer i demokratiska medlemsorganisationer och folkrörelser där människor går samman för att driva samhällsutveckling. Ibland är det själva huvudsyftet med organisationen, ibland är det en bieffekt i en verksamhet som kan ha sitt fokus på exempelvis en idrotts- eller kulturaktivitet. Denna röstbärande funktion är viktig för en välfungerande demokrati, vilket innebär att den ofta är bland det första som inskränks i en icke-demokrati.

Den röstbärande funktionen är tätt sammankopplad med sektorns roll som välfärdsutförare. Idéburen sektor utför själva välfärdstjänster, ofta med en stor närhet till målgruppen eller brukarna. Att den idéburna verksamheten ägs och styrs av människor, helt utan vinstintresse, skapar ett förtroende och ett medmänskligt förhållningssätt. Den idéburna sektorn sitter på kunskap och perspektiv och med en närhet till målgruppen som gör att de

ofta är snabba med att identifiera behov. Att själva utföra välfärdstjänster ökar ytterligare sektorns kunskap om utsatta grupper och personer, vilket ligger till grund för det röstbärande arbetet. Erfarenheter från verksamheter som utförs och de personer man därigenom möter samlas och lyfts upp i det politiska samtalet.

Att den idéburna sektorn utför välfärdstjänster är ingenting nytt. Många delar av välfärden som vi idag ser som självklara delar av den offentliga sektorn formades en gång av idéburna initiativ. Sektorn fyller en viktig funktion som innovatör, som driver på samhällsutvecklingen genom att utmana strukturer och hitta nya lösningar på samhällsproblem – ofta hämtade i en lokal kontext. Folkvandvård, bibliotek och förskolor är alla exempel på idéburna innovationer.

Idéburen sektors olika roller flyter ofta ihop med varandra. Målgruppen och verksamheten står i fokus och organisationsformen är underordnad. En utmaning som lyfts upp av organisationer NÄTVERKET är i kontakt med är att offentlig sek-

tors system för finansiering och samverkan ibland tvingar in organisationerna i fack de inte är bekväma med. För att få en hållbar ekonomi som inte är helt beroende av politiskt beslutade bidrag från myndigheter upplever en del idéburna organisationer att de måste tillämpa en mer affärsmässig logik där de exempelvis säljer tjänster och försöker bygga en hållbar affärsplan. På det sättet ges en större frihet i förhållande till politiken med möjlighet till fler inkomstkällor och större leverantörskontrakt som kan sträcka sig över mer än ett år. Samtidigt hotar en större affärsmässighet möjligheterna att få ordinarie verksamhetsstöd, vilket ofta är en grundbult i ekonomin för organisationerna. Många organisationer är också beroende av samverkan med den offentliga sektorn utöver rent finansiellt stöd. Det kan till exempel handla om samordning kring arbetet med en specifik målgrupp eller gemensam problemformulering på ett område. I den typen av samverkan kan en större affärsmässighet utgöra ett hinder då myndigheter är försiktiga med att inleda samverkan som kan ge en konkurrensfördel till någon aktör på

en marknad. Då både en hållbar ekonomi och samverkan med det offentliga ofta är nödvändiga för att kunna bedriva en framgångsrik idéburen verksamhet blir det en svårnavigerad väg för organisationerna att välja vilken logik de ska tillämpa – en mer renodlad idéburen logik eller en större affärsmässighet.

Tillväxtverket har tagit fram en definition av socialt företagande där en organisation kan sorteras in i på ett spektrum av olika organisationslogiker – från en idéburen logik till en företagslogik. Bland de organisationer NÄTVERKET har varit i kontakt med i skrivandet av den här rapporten finns det en tydlig skiljelinje mellan de som väljer att se sig som ett socialt företag och tillämpa en mer affärsmässig logik, och de som väljer att se sig som en idéburen organisation och tillämpa en tydligare idéburen logik. Alla organisationerna hade dock utifrån sin verksamhet kunnat passa in i både de vanliga definitionerna av idéburen sektor och i Tillväxtverkets definition av socialt företag.

OM SOCIALT FÖRETAGANDE

Intäktskälla	Försäljning					Försäljning, bidrag, donationer, projektmedel	Bidrag, donationer, projektmedel
Vinst (ekonomisk)	Vinstutdelning	Viss välgörenhet, vinstutdelning	CSR-företag, vinstutdelning	Socialt syfte, vinstutdelning	Återinvesterar vinsten	Break-even (nollresultat)	
Typ	Traditionellt företagande		Social drivkraft	Intäktsgenererande sociala företag		Frivilligorganisationer	
Syfte	Ekonomisk vinst först		Blandat socialt och ekonomiskt värde		Samhällsvinst först		

Tillväxtverket har tagit fram en bild som beskriver bredden av olika sociala företag utifrån deras drivkrafter och hur de hanterar sin ekonomiska vinst. I ena änden av skalan finns traditionellt företagande där den ekonomiska vinsten sätts främst, i andra änden finns frivilligorganisationer som fokuserar på samhällsvinsten i första hand. De organisationer NÄTVERKET har varit i kontakt med under skrivandet av den här rapporten befinner sig alla på högra halvan av skalan, där samhällsintresset väger tungt. Flera av de organisationer som NÄTVERKET har pratat med definierar sig inte själva som sociala företag, men skulle platsa inom Tillväxtverkets definition av socialt företagande.

Baserat på statistik från SCB:s företagsregister

Kartläggning av Skånes idéburna välfärdsaktörer

Framtagande av ett statistiskt underlag på den idéburna sektorns bidrag till den skånska välfärden är till stor del en fråga om gränsdragningar. Vilka organisationer som ska räknas som idéburna, vilka verksamheter som ska räknas som välfärd och vilket värde mått som är mest relevant råder det olika meningar om. En lättillgänglig kunskapskälla är Statistiska centralbyråns (SCB) företagsregister, där alla organisationer med ett organisationsnummer kan återfinnas. Statistiken är inte heltäckande, det råder till exempel inte registreringskrav på ideella organisationer, men kan ge en generell bild av antalet aktörer inom olika branscher och sektorer. Baserat på SCB:s statistik för 2019 finns det över 31 000 idéburna organisationer i Skåne. Siffrorna utgår från organisationernas juridiska form och

inkluderar stiftelser, fonder, kooperativ, bostadsrättsföreningar, ideella föreningar, ekonomiska föreningar, trossamfund och samfälligheter. Organisationernas syfte och självbild framgår dock inte i registret, vilket till exempel gör det svårt att avgöra hur många sociala företag det finns i regionen. Sociala företag kan ha en juridisk form som inte faller in i definitionen av idéburen sektor, exempelvis som aktieföretag, men där verksamheten i sig bedrivs på ett sådant sätt att den hade fallit in i definitionen av den idéburna sektorn. I motsatt situation finns det ekonomiska föreningar som till sin juridiska form faller in under definitionen av idéburen sektor, men som i praktiken fungerar som ett vinstdrivande bolag och därför inte borde räknas med. Även om gränsdragningen inte är knivskarp är det av intresse

att den idéburna sektorn storleksmässigt är en betydande aktör i Skåne. De idéburna organisationerna utgör över 15 procent av de skånska organisationerna i registret.

I SCB:s företagsregister kan också information om organisationernas verksamhetsområden hämtas. Organisationerna i registret har angett vilken huvudsakliga bransch de arbetar i, och med utgångspunkt i en definition av välfärd som service inom vård, skola och omsorg kan vi göra en uppskattning av hur många organisationer som har detta som ett av sina huvudsakliga verksamhetsområden. Närmre 900, eller 3 procent, av de idéburna organisationerna i Skåne har angett att de som ett av sina tre huvudsakliga verksamhetsområden arbetar inom vård, skola och omsorg. Runt 500 av dessa finns inom vård och omsorg, medan knappt 400 finns inom utbildning. Detta utgör cirka 6,5 procent av alla organisationer i Skåne inom dessa branscher. Siffran är ungefär densamma för Skåne som den är för Sverige totalt sett. Hur relevant antalet aktörer är i förhållande till vilket värde den idéburna sektorn bidrar med till välfärden i Skåne är dock möjligt att ifrågasätta. Det är rimligt att anta att många av de idéburna aktörerna är betydligt mindre än offentliga eller privata motsvarigheter, och därmed har en mer begränsad verksamhet. Ett annat värdemått som bland annat används av Famna – riksorganisationen för idéburen välfärd är på hur stor del av den totala omsättningen i välfärdsverksamheter som finns i idéburna organisationer. Deras beräkningar visar på att idéburna organisationer på nationellt plan i Sverige står för cirka 3 procent av den totala omsättningen på välfärdsområdet, en siffra som har stått relativt still under de senaste åren. Motsvarande beräkning för Skåne finns inte.

Ett värde som missas både i beräkningar av antalet aktörer och av omsättningen är det som röstbärfunktionen bidrar med. Statistiken tar fasta på produktion av välfärdstjänster, den traditionella utförarfunktionen, men mäter till exempel inte det

stora värde det ideella arbetet bidrar med eller de mervärden som skapas av att idéburna organisationer inte bara utför välfärdstjänster utan också påverkar lagar och regler på området. Statistiken visar inte heller på medlemsantal i organisationerna, vilka utgör en viktig grund för legitimiteten hos organisationerna. De branschtillhörigheter som syns i SCB:s register utgår ifrån organisationernas ekonomiska verksamhet, men missar organisationernas ideella arbete och ideologiska bakgrund. Alltså kan många idéburna organisationer som är registrerade som exempelvis intresseorganisationer även vara viktiga aktörer för välfärden, även om detta inte syns i registret.

SCB:s statistik visar att den idéburna sektorn också är en viktig arbetsgivare inom välfärdsområdet. Inom vård, skola, omsorg anställer de idéburna organisationerna i Skåne över 8000 personer, enligt statistik från SCB sammanställd av NÄTVERKET år 2017, en beräkning som inte innefattar de tusentals personer som sysselsätts ideellt inom verksamheterna. De idéburna organisationerna inom utbildningsområdet har betydligt fler anställda än snittet för alla de idéburna organisationerna. Även inom vård, omsorg och sociala tjänster har organisationerna fler anställda än många andra verksamhetsområden. Genomsnittet för Skåne (för de ca 15 000 organisationer det finns statistik kring), är ca 1,6 anställda per organisation. Inom utbildningsområdet är snittet istället 18,8, och inom vård, omsorg och sociala tjänster är motsvarande siffra 9,5. Räknas de organisationer som inte har några anställda alls bort är snittet för Skåne 8,6 anställda per organisation, och motsvarande inom utbildning och vård, omsorg, sociala tjänster är 22,6 respektive 26,7. Liksom i andra sektorer är kvinnor överrepresenterade bland de anställda inom både utbildning och vård, omsorg och sociala tjänster. Utbildningsverksamheterna omsätter mer än genomsnittet för en skånsk idéburen organisation, medan organisationer inom vård, omsorg och sociala tjänster omsätter mindre än snittet.

Källor:

SCB:s företagsregister foretagsregistret.scb.se

Tillväxtrapport 2019 Famna – riksorganisationen för idéburen välfärd, 2019

Analysmodell för sektorsövergripande statistik – fallet vård och omsorg, Einarsson och Wijkström, 2007

Kartläggning Idéburen sektor i Skåne, NÄTVERKET – Idéburen sektor Skåne, 2017

Baserat på intervjuer med idéburna organisationer och sociala företag

Idéburen sektors självbild som välfärdsaktör

NÄTVERKET har varit i kontakt med ett femtontal idéburna organisationer med olika verksamhetsområden, uppdrag och bakgrund. Vissa av organisationerna arbetar i en klassisk utförarroll, inom till exempel vård, skola eller omsorg medan andra är tydligare innovatörs- eller röstbärandeorganisationer. Ungefär två tredjedelar av de som svarat menar att de i någon mån ser sig som välfärdsutförare. Alla svarar att de bidrar till välfärdssamhället. I det som lyfts fram finns både rent social verksamhet som traumabehandling och meningsfull sysselsättning för de som står långtifrån arbetsmarknaden, men också sådant som att tillhandahålla lokaler för välfärdsfunktioner som bibliotek och förskola i mindre samhällen där de offentliga välfärdsinstitutionerna försvunnit.

”Människor växer av att göra saker tillsammans. En viktig del i välfärden är att olika generationer möts och då behövs mötesplatser med aktiviteter för alla, olika kön, åldrar, kulturer mm. Kultur handlar om att få människor att växa vilket ger en bättre hälsa. Att ha en rik fritid är ofta gynnsamt för arbetslivet för att få en balans i livet.”

De flesta ser sin kärnverksamhet som en del av välfärdssamhället, där aktiviteterna motverkar utanförskap, ökar kunskapen om samhället och ger sammanhållning. Vid sidan om kärnverksamheten är det också flera organisationer som driver särskilda projekt för att hjälpa utsatta, som är utformade som

mer typiska välfärdstjänster. Dessa är sprungna ur kärnverksamheterna där organisationerna möter personer som på olika sätt behöver stöd.

Flera menar att de överbrygger glappet som ibland finns mellan utsatta individer och myndigheter. När förtroendet är lågt för den offentliga sektorn kan idéburna organisationer ibland hjälpa till att skapa tillit och hitta vägar in i samhället för utsatta individer.

”(vår verksamhet) bidrar till att skapa en förståelse för hur samhället fungerar vilket vi ser bidrar till att öka förtroende för rättsväsendet och en demokratisk ordning i samhället. Vi vet från forskningen att funktioner i samhället som ökar individens enskilda eller kollektiva agens inför de utmaningar som finns i livet är bra. Det ökar känslan av social sammanhållning och att tillhöra det allmänna samhällskittet.”

Även organisationernas arbete med politisk påverkan, som röstbärare, lyfts fram som centralt för att välfärdssamhället ska fungera.

”Vi gör den enskilda individens röst hörd i samhället på olika nivåer utifrån sin position och situation.”

”Vi bidrar genom att försöka påverka välfärdsutförare. Vi arbetar med att sprida kunskap om (vårt verksamhetsområde) inom välfärdsyrken.”

Många av organisationerna trycker särskilt på att det viktigaste i deras verksamheter ur ett välfärds-perspektiv är att alla får vara med. Ingen lämnas utanför.

”(Vi bidrar till välfärdssamhället) genom att skapa aktiviteter för individen, där alla känner sig välkomna och ges möjlighet att delta.”

HÅLLBAR EN
FÖR ALLA

17 GENOMFÖRANDE
OCH GLOBALT
PARTNERSKAP

4 GOD UTBILDNING
FÖR ALLA

13 BEKÄMPA KLIMAT-
FÖRÄNDRINGARNA

13

Baserat på djupintervjuer med tre idéburna välfärdsaktörer

Tre skånska idéburna välfärdsaktörer

Att få unga i arbete – en fråga om välfärd

Boost by FC Rosengård verkar för att stärka självförtroende och framtidstro hos individer i utanförskap för att ge alla rätt förutsättningar att komma in på arbetsmarknaden. Hit kommer framför allt unga personer som inte jobbar eller studerar för att få ett skraddarsytt stöd för att ta sig vidare till jobb eller studier. Filippa Engstrand är verksamhetschef för Boost och berättar om hur de ser på sig själva som välfärdsaktör.

Vid första anblick arbetar inte Boost inom ett traditionellt välfärdsområde där tjänster utförs inom vård, skola, omsorg – de är en arbetsmarknadsaktör. Boosts vision är en arbetsmarknad som inkluderar alla, där allas kompetenser och förmåga att bidra tas tillvara. Deras bidrag till samhället består i att ge alla rätt förutsättningar för att komma in på arbetsmarknaden. I viss mån handlar det om att påverka och jobba med arbetsgivarsidan, men den stora delen av arbetet som Boost utför har fokus på att stärka individer. ”För att individerna ska komma in på arbetsmarknaden är det just välfärdsinsatser som behövs. Vi arbetar med hälsa, utbildning och med de sociala frågorna för att möjliggöra för individerna att komma in på arbetsmarknaden”, säger Filippa Engstrand. ”Visst arbetar vi även med matchning, men det är ju det allra sista steget i processen att få personer i arbete. Arbetslöshet har ofta sina orsaker i hälsa, boende, social situation, ensamhet, bristande skolgång, språkkunskap och så vidare. Det är där vi kommer in och hjälper till för att försöka lappa ihop där välfärdssamhället brustit. Det kan inget rekryteringsföretag göra.”

Vilka mervärden ser du att ni bidrar med jämfört med om en privat eller en offentlig aktör hade utfört verksamheten?

”Det hade inte blivit likadant om offentlig eller

BOOST BY FC ROSENGÅRD

Grundades:

År 2018 (under åren 2003–2018 var man en del av fotbollsklubben FC Rosengård)

Organisationsform:

Ideell förening med ett dotteraktiebolag

Finansiering:

Projektmedel, offentliga bidrag, privata bidrag, försäljning av tjänster

Huvudsaklig verksamhet:

Allmännyttig social hjälpverksamhet, utbildningsverksamhet och konsultverksamhet inom arbetsmarknadsområdet

privat sektor utfört arbetet vi gör. Vår verksamhet bygger helt på förtroende och tillit. De personer vi möter är här för att de litar på oss. Det är ofta individer som känner sig svikna av det offentliga. För privata företag är det också svårt att skapa förtroende och tillit, när fokus ligger på vinst märks det i verksamheten. Hos oss är det ingen tvekan om att det är individerna som är viktigast. Vi är flexibla och har möjlighet att möta de här utsatta personerna där de är, med lösningar som passar just dem.

Hur ser du att ni bidrar till välfärdssamhället?

”Genom att stärka personer i utanförskap och öka deras motivation och vilja att komma vidare i livet. Vi stöttar individer från bidragsberoende till arbete och studier vilket i förlängningen skapar stora vinster både för de vi hjälper och för samhället.” Filippa Engstrand menar att Boost absolut är en välfärdsaktör, men vill däremot inte säga att de säljer välfärdstjänster. De arbetar i samverkan med det offentliga i det mesta de gör, men har inte en beställar-utförarrelation, förutom i en liten del av verksamheten som handlar om stöd och matchning. Utifrån det perspektivet ser sig inte Boost heller

som ett socialt företag, även om Filippa Engstrand kan se att vissa delar av deras organisation hade kunnat beskrivas så. ”För att kunna samverka med det offentliga på ett smidigt sätt behöver vi dela upp vår verksamhet i olika delar och hålla vattentäta skott däremellan. Den största delen av vår verksamhet finns i det vi kallar för ”labbet”, där vi samverkar nära med det offentliga. I labbet testar vi nya innovativa sätt att få individer närmare arbete och studier. Till den här delen av verksamheten är det enkelt att hitta samarbeten med kommunen, och det finns offentliga projektmedel att söka.” säger Filippa Engstrand. ”Vi har också två andra delar av verksamheten, ”fabriken” och ”akademin”. I fabriken jobbar vi direkt med stöd och matchning för att få in individer på arbetsmarknaden och i akademien arbetar vi med mer konsultliknande verksamhet för att sprida våra erfarenheter.” Filippa Engstrand menar att både fabriken och akademien fungerar mer utifrån en affärsmässig logik, medan labbet har en tydligare idéburen bas.

Filippa Engstrand ser Boosts idéburna bas som en stor tillgång och en förutsättning för att deras modell ska fungera. Hon menar dock att de finansieringsmöjligheter som finns tvingar dem in i en

mer affärsmässig logik. ”Det är jättesvårt att hitta finansiering till välfungerande verksamhet på arbetsmarknadsområdet. Nästan alla pengar finns i projektmedel som ska gå till kortsiktiga satsningar på nya lösningar. Vi som har hittat en lösning som faktiskt fungerar, som når grupper som det offentliga missar och som är betydligt mer kostnadseffektivt än motsvarande offentliga verksamheter, har svårt att hitta finansiering för att det inte längre är nytt.” Efter Arbetsförmedlingens omorganisering finns det möjlighet att delta i offentlig upphandling, men även det har varit en utmaning för Boost. ”Ingen har lyckats förklara varför, men för att få delta i upphandlingarna hos Arbetsförmedlingen måste man vara momsregistrerad. Därför var vi tvungna att starta ett aktiebolag. Bolaget är helägt av vår ideella förening och startades bara av tekniska skäl. Trots det finns det risk för att samverka med andra myndigheter försvåras eftersom de nu är oroliga för att gynna ett företag genom sin finansiering.”

Finns det plats för er som idéburen organisation att också fylla en röstbärfunktion, och arbeta med politisk påverkan?

”Vi hade kunnat ägna mer tid åt detta men fokuserar främst på vår kärnverksamhet. Däremot försöker vi ofta vara rösterna för de utsatta individerna som står längst från arbetsmarknaden. Det är få insatser som adresserar den gruppen, och deras röst hörs sällan i debatten, så där är vi en viktig aktör.”

Vilka ser du som de största utmaningarna för er som idéburen välfärdsaktör jämfört med offentliga eller privata aktörer?

”Bristen på långsiktighet är en stor utmaning. Vi bygger aldrig något eget kapital, utan använder alla medel inklusive allt eventuellt överskott, i verksamheten. Det gör det svårt att satsa strategiskt och långsiktigt. Vi är beroende av projektmedel som alltid är på kort sikt.” Filippa Engstrand lyfter fram att de stora medlen på deras område finns i offentlig upphandling. De är positiva till att delta i fler upphandlingar men det kräver en viss kapacitet i organisationen, både kompetensmässigt men också ekonomiskt då upphandlingar kräver stora investeringar i anbudsfasen, som betalar sig först i ett senare skede. ”Det är svårt att delta i upphandlingar som

genomförs enligt Lagen om offentlig upphandling, då behöver vi konkurrera på ett annat sätt med stora företag som har helt andra resurser än vad vi har. Genomförs upphandlingarna enligt Lagen om valfrihet har vi mycket enklare att delta.”

Om Filippa Engstrand fick välja skulle hon gärna se att de även i framtiden hade en nära samverkan med offentliga parter. ”Det här är gemensamma aktiviteter som kräver samverkan. Det ger tydliga mervärden för deltagarna att vi gör det här tillsammans.” Hon skulle dock önska att finansieringen var mer stabil och mindre projektberoende när de nu har

en basverksamhet med goda resultat. ”Vi skulle helst se att vi hade en basfinansiering för verksamheten, till exempel ett Idéburet Offentligt Partnerskap, som löpte över längre tid. Sen kunde det kompletteras med partnerskap med privata företag, där har vi några positiva exempel redan idag, projektmedel och upphandlingar.” Filippa Engstrand är mån om det idéburna mervärdet i verksamheten och lyfter att hon hoppas att de ska slippa gå mot en större affärsmässighet. ”Vi är en bra och trygg aktör att samarbeta med, både för myndigheter och för de individer vi möter i vår verksamhet.” säger Filippa Engstrand.

Folkbildning

– en infrastruktur för demokrati och välfärd

ABF verkar för kunskap, delaktighet och demokrati i hela Skåne. Genom folkbildningsverksamheten erbjuder de ett sammanhang där alla får plats, oavsett bakgrund och förutsättningar. Kärnverksamheten är att sprida kunskap, men i många fall är den viktigaste uppgiften att vara närvarande med människor. Åse Webeklint, verksamhetschef för ABF Skåne och ordförande för Skånes studieförbund i samverkan där tio av Skånes studieförbund ingår, berättar om ABF och folkbildningens roll i välfärds-samhället.

Kunskap är en förutsättning för ett välfungerande välfärdssamhälle. Ur den synvinkeln sett är studieförbunden en viktig välfärdsaktör som folkbildare och kunskapspridare. Åse Webeklint lyfter också fram vikten av att folkbildningen bidrar till samhällskittet och sammanhållningen. ”I lokalsamhällen där det inte finns så mycket närvarande samhällsservice utgör vi en viktig mötesplats. Vi finns i alla Skånes 33 kommuner och tillgängliggör kultur och bildning även på de platser där kommunerna inte själva har resurser att erbjuda motsvarande verksamhet.”

Utöver kärnverksamheten – folkbildningen – har ABF projekt med tydligare fokus på att stötta utsatta grupper. Exempelvis hade ABF Malmö nyligen ett hemlöshetsprojekt där de sökte upp hemlösa och erbjöd dem en plats att vara på, och ett sammanhang att befinna sig i. Åse Webeklint vänder sig dock mot beskrivningen att ABF skulle vara en leverantör av välfärdstjänster. ”Visst bedriver vi ibland verksamhet som ligger nära traditionella delar av välfärden, familjecentraler, integrationsprojekt och mötesplatser för hemlösa till exempel, men vi arbetar ofta i nära samverkan med det offentliga och inte i en uppdragsrelation. Vi är en välfärdsaktör, men inte en leverantör” säger Åse Webeklint. ”Vi samverkar ofta med lokalsamhället och med andra organisationer för att nå grupper som hamnat i

ABF SKÅNE

Grundades:

År 1920. Firar 100 år i år!

Organisationsform:

Ideell förening. Studieförbund. Distriktsorganisationen är en egen juridisk person med styrelse vald av medlemsorganisationer och ABF-avdelningar.

Finansiering:

Bland annat anslag från Region Skåne.

Huvudsaklig verksamhet:

Distriktsorganisationen prioriterar kultur och kulturspridning, demokrati och föreningsutveckling, utbildnings och bildningsinsatser för våra medlemsorganisationers medlemmar, författar och föreläsningverksamhet, samverka med myndigheter, civilsamhället, akademien, kulturinstitutioner och lokala mötesplatser.

utanförskapet, till exempel unga som står långt utanför arbetsmarknaden eller ensamma äldre. Vi rustar individer med verktyg som ger makt och inflytande över deras egna liv.”

Folkbildningsorganisationerna får finansiering genom särskilt reglerat statsstöd och kommunstöd, men kompletterar ofta det med olika projektmedel och ibland med att delta i upphandlingar. ”Det märks att det politiska läget för folkbildningen och för den idéburna sektorn generellt har blivit tuffare på senare tid och att finansieringen är osäkrare. All verksamhet som ryms inom vår värdegrund är svår att enbart finansiera med statsbidrag. Folkbildningen är större och bredare än statsbidraget täcker. Vi bedriver också en mer generell välfärdsverksamhet och för det behöver vi samverka med andra organisationer och söka gemensamma projektmedel” säger Åse Webeklint.

ABF deltar ibland i upphandlingar, till exempel har de flera gånger lämnat anbud för verksamhet kopplat till Lagen om stöd och service till vissa funktionshindrade (LSS). Åse Webeklint menar dock att det finns utmaningar för organisationen att delta i

upphandlingar, inte främst av resursskäl, utan av ideologisk hänsyn. ”Vi kan inte kompromissa med vår värdegrund. Deltar vi i en upphandling är vi trogna vår värdegrund och ändrar inte metodik eller pedagogik för att ha större chans att vinna kontraktet.”

Vilka mervärden ser du att ni som idéburen aktör erbjuder jämfört med om en privat eller offentlig aktör hade utfört er verksamhet?

”En viktig faktor är tiden. Att bygga förtroende med utsatta personer tar tid och vi är ofta beredda att lägga mer tid eftersom vi inte är styrda av ekonomiska incitament på samma sätt som andra sektorer. Den idéburna sektorn är uthållig och står tryggt i sin verksamhet och metodik. Det gör att vi kan vara mer närvarande i människors förändringsprocesser och fokusera mindre på oss själva.” Åse Webeklint framhåller också den idéburna sektorns innovativa förmåga. ”ABF erbjuder ett sammanhang och något att göra till personer utifrån både intresse och behov, och det går nästan alltid att hitta lösningar för alla. Vi måste bara tänka utanför boxen ibland.”

Åse Webeklint menar att ABF och folkbildningen också är välfärdsaktörer utifrån ett demokrati-perspektiv, som en viktig infrastruktur för demokratin i Skåne. ”Vi finns överallt i Skåne och utbildar morgondagens politiker. Folkbildningen är central för demokratin och för samhällsutvecklingen. Vi behöver ges förutsättningar att bedriva vårt arbete utifrån vår långa erfarenhet och vår noggrant utarbetade metodik. Och det kan ta tid innan det finns mätbara resultat. Samhällsutveckling och demokrati går långsamhetens lov, och det måste respekteras.”

Vad är de största utmaningarna för er som idéburen aktör jämfört med om en privat eller offentlig aktör hade utfört er verksamhet?

”Ibland tror jag vi kan upplevas som flummiga. Det offentliga vågar inte riktigt lita på vår metodik och vårt arbetssätt, trots att de visar goda resultat. Det är som att vår bevisbörda är mycket högre än andra sektorer – vi måste visa upp ännu bättre resultat för att få erkännande.” En annan utmaning specifikt för ABF är dess politiska ställning menar Åse Webeklint. ”Vi uppfattas som en politisk organisation, ibland försvårar det både i samverkan med det offentliga och när vi söker finansiering. Samtidigt uppskattas det att vi är tydliga med hur vi står. Vi är en viktig röstbärare och demokratibygare och behöver stå på en tydlig ideologisk grund.”

Åse Webeklint lyfter fram att samverkan över sektorsgränserna är helt nödvändigt för att möta våra samhällsutmaningar. För att få samverkan att fungera behövs dock bättre kunskap och förståelse för varandras logik och förutsättningar. ”Även inom idéburen sektor finns det en stor mångfald och en mängd olika logiker att arbeta utifrån. När vi sedan arbetar över sektorsgränserna ökar komplexiteten ytterligare. Det är bra med olika synsätt och olika logik i samverkan så länge vi har ett gemensamt språk. Men det viktiga är inte hur många parter som samverkar, utan att det är parter som verkligen kan göra något bra tillsammans.”

En stabil välfärdsaktör för de som behöver det mest

Svenska kyrkan verkar för att erbjuda utsatta och ensamma ett sammanhang som varar livet ut. Lunds stift är, som en del av Svenska kyrkan, en av Skånes äldsta och mest välkända idéburna organisationer. I stiftet ingår 165 församlingar och pastorat i hela Skåne och Blekinge. Organisationen bedriver en bredd av social verksamhet, från akut stöd till utsatta till arbetsmarknadsprojekt för personer med psykisk ohälsa. Carita Ibarra Kristensen är stiftsdiakon och berättar hur Lunds stift ser på sig själva och församlingarna som välfärdsaktörer.

Carita Ibarra Kristensen ser kyrkan som en självklar del av välfärden. ”Kyrkan når människor som andra inte möter, och vi utgör därför ett viktigt komplement till den offentliga sektorn. Genom samverkan kan vi hjälpa människor på ett bättre sätt och bidra till ett mänskligare och mer solidariskt samhälle. Vi bidrar självklart med tro, och med vår värdegrund, men också med en viktig gemenskap” Vissa av kyrkans verksamheter är tydligare på välfärdsområdet, exempelvis drivs förskolor inom stiftet. Andra delar av verksamheten är att bidra med stöd och självvård inom det offentliga välfärdssystemet, till exempel som sjukhuspräster eller på fängelser eller flyktingförvar. Carita Ibarra Kristensen vill däremot inte säga att stiftet är en leverantör av välfärdstjänster. ”Vi säljer inte några tjänster. Vi försöker istället samverka med andra aktörer, både idéburna och offentliga.”

Vilka mervärden ser du att ni bidrar med jämfört med om en privat eller offentlig aktör hade utfört verksamheten?

”Vi ser till hela människan, det vill säga kropp, själ och ande. Det betyder att vi inte bara finns en kort tid när en person är i behov av en insats. Vi finns med hela livet.” Carita Ibarra Kristensen lyfter exemplet med arbetsmarknadsprojekt som tar slut. Hon menar att det är problematiskt att det inte längre finns någonstans för deltagarna att ta vägen när ett arbetsmarknadsprojekt som bedrivits

LUNDS STIFT

Grundades:

Blev biskopssäte år 1060 och ärkestift år 1103

Organisationsform:

Ett av Svenska kyrkans 13 stift och består geografiskt av Skåne och Blekinge. 165 församlingar, med totalt 850 000 medlemmar ingår.

Finansiering:

Lunds stifts arbete finansieras till största delen av den kyrkoavgift som alla medlemmar betalar.

Huvudsaklig verksamhet:

Stiftets uppgift är att stödja och stimulera anställda, förtroendevalda och frivilligarbetare i församlingarna. Det sker bland annat genom utbildning, fortbildning och rådgivning.

i offentlig regi avslutas. ”Där är kyrkan mer stabil och finns kvar under alla livets faser. Vi kan erbjuda gemenskap även efter att en deltagare lämnat ett projekt. Det händer till och med att patienter som är färdigbehandlade i det offentliga välfärdsystemet överlämnas till kyrkan för vidare vård och behandling.” Carita Ibarra Kristensen menar också att kyrkan har större möjlighet att hitta långsiktiga lösningar just genom att se till helheten. Att arbeta med både grupper och individer och inte fokusera på ett smalt område utan se till hela personens livssituation är viktigt i verksamheten. En styrka med stiftet är också att det finns representerat i hela Skåne. ”Församlingarna täcker hela regionen, och vi finns närvarande även på platser där det offentliga inte är så synligt längre.”

Carita Ibarra Kristensen lyfter fram kyrkans roll som röstbärare som ett viktigt mervärde i verksamheten. De försöker undanröja orsaker till orättvisor och utslagenhet, och även om de är politiskt oberoende arbetar de mycket med politisk påverkan för att försöka skapa en bättre politik och en bättre lagstiftning för utsatta. Diakoner möter många personer i utsatta situationer, och träffar även grupper som det offentliga inte når. ”Alla dessa individuella möten

skapar en kraft för samhällsförändring” menar Carita Ibarra Kristensen. Kyrkan samverkar med myndigheter på många olika plan. Kring individer koordineras insatser och utförs ibland gemensamt, men samverkan sker även på övergripande strukturell nivå, där stiftet exempelvis finns med i referensgrupper och som remissinstans. De olika rollerna kan dock vara utmanande. ”I vissa sammanhang är vår uppgift att hjälpa till att kräva människors rättigheter gentemot det offentliga. Det kan till exempel vara att stötta med att arrangera skuldsanering. Men det är en ständig balansgång så att vi inte bidrar till orättvisa strukturer och arbetsätt. Risker finns att

orättvisa strukturer permanentas genom att vi ersätter bristerna och löser svårigheter som välfärdsystemet bidrar till. Det kan osynliggöra problem och brister som borde åtgärdas.”

Vilka ser du är de största utmaningarna för er som idéburen välfärdsaktör jämfört med privata eller offentliga aktörer?

”Att den idéburna sektorn sällan räknas med på kartan. Vi måste hela tiden visa på våra unika bidrag i samhällsbygget. Utan oss fungerar det ju inte. Ändå räknas den idéburna sektorn inte som en aktör.” Carita Ibarra Kristensen menar att den idéburna sektorn ofta jämförs med privata aktörer, trots att villkoren är helt olika. Det betyder bland annat att systemen för att få en långsiktig finansiering från offentlig sektor är bristfälliga, formerna för samverkan är begränsade. Det har bland annat framkommit i villkoren i de nya upphandlingarna hos Arbetsförmedlingen. ”Vi vill inte jobba med upphandling, utan med samverkan.” Carita Ibarra Kristensen lyfter fram att kyrkan relativt sett har god ekonomi jämfört med andra idéburna organisationer, då den har egna tillgångar, men att de för sin välfärdsverksamhet behöver en kombination av egna medel

och extern finansiering för att det ska fungera. Det är dock svårt att hitta långsiktig extern finansiering som inte begränsar verksamheten. ”Upphandlingar är så kortsiktiga. För oss handlar det inte om att erbjuda billigast möjliga tjänst. Det vi gör och erbjuder är så mycket mer, och det är därför människor söker sig till oss. Vid en samverkan behöver de ekonomiska förutsättningarna vara realistiska för att verksamheten ska kunna genomföras. Vad händer om vi skulle förlora en upphandling? Kyrkan kommer ju inte gå i konkurs, men vad händer med de individer som deltar i verksamheterna?”

Utöver den ekonomiska risken och kortsiktigheten är Lunds stift också skeptiska till upphandlingar utifrån ett värdegrundsperspektiv. ”Upphandlingar tvingar oss att se medmänniskor som kunder och i vissa fall kanske vi tvingas välja bort individer som hade behövt oss för att de inte passar upphandlingens form eller fokus. Det är inte så vi vill arbeta.” Det är viktigt för Lunds stift att inte ses som ett företag, och de ser sig inte heller som ett socialt företag. Däremot händer det att verksamheter inom kyrkan

arrangeras som sociala företag som så småningom knoppas av från församlingarna. Vi har till exempel ett arbetsmarknadsprojekt i Broby som heter Allt möjligt-verkstan. De började inom en församling men har nu blivit en egen förening som drivs som ett socialt företag. ”Det är ett sätt att bedriva bred verksamhet och anpassa oss efter de behov och möjligheter som dyker upp inom församlingarna utan att begränsas av organisationsformer. Men det är bättre att den typen av verksamhet när den etablerats bedrivs vidare i egen regi än inom kyrkan.”

Lunds stift går mot en utveckling där de har mindre egna resurser och blir mer beroende av extern finansiering. Carita Ibarra Kristensen hoppas på fler former för samverkan och långsiktig finansiering som tar hänsyn till den idéburna sektorns särart och mervärden. ”Offentlig och idéburen sektor kompletterar varandra i välfärdssystemet. Vi behövs, och det är viktigt att hitta former för att vi även fortsatt ska kunna ha stabil samverkan över sektorsgränserna.”

Baserat på enkäter till sociala företag och idéburna aktörer,
samt intervjuer med idéburna aktörer

Upphandling, IOP och hållbar finansiering

Flera av de organisationer NÄTVERKET varit i kontakt med lyfter att offentlig upphandling är av växande relevans för deras verksamhet. Att få stabilitet i sin verksamhet genom långsiktig finansiering är en utmaning för många. Flera organisationer tar upp att deras verksamhet är helt beroende av kort-siktiga projektmedel och att de tvingas anpassa sin verksamhet efter vilka medel som finns tillgängliga att söka, inte vad som är bäst för deras målgrupp.

NÄTVERKET skickade under sommaren 2019 ut en enkät till 65 idéburna organisationer angående upphandling och Idéburna Offentliga Partnerskap (IOP). Av dessa svarade 38 organisationer, varav strax över hälften ideella föreningar, en dryg fjärdedel sociala företag och resterande studieförbund, stiftelser eller annan idéburen organisationsform. De allra flesta av de svarande hade någon form av offentlig finansiering, oftast verksamhetsbidrag eller projektstöd. En fjärdedel hade antingen IOP eller var upphandlade.

En slutsats från undersökningen är att det är betydligt fler organisationer som är intresserade av att delta i upphandling (35) än som faktiskt har deltagit (15). Av de som är intresserade av att lägga anbud i upphandlingar (35) är det flera som ändå inte ser det som en reell möjlighet för deras organisation (5). Några lyfter ideologiska svårigheter med att delta i upphandlingar – att organisationens värdegrund kan sättas på spel om den ingår i en beställar-utförarrelation med det offentliga. De allra flesta lyfter dock upp resursbrist som främsta hinder för att lägga anbud i upphandlingar. Många saknar kompetensen kring själva förfarandet och har inte resurser att sätta sig in i hur det går till att lägga anbud. Att delta i en upphandling uppfattas som tids- och resurskrävande samtidigt som risken är stor att det inte ger någon utdelning. Det finns också tekniska hinder för idéburna organisationer då de sällan är momsregistrerade, vilket ofta är ett krav i upphandlingar.

Ett alternativ till upphandling eller verksamhetsbidrag är att teckna ett Idéburet Offentligt Partnerskap (IOP). I Skåne finns ett 30-tal IOP, främst på regional nivå och på kommunal nivå i Malmö och i Lund, men även på en handfull andra platser runt om i Skåne. De flesta av partnerskapen är inom ett traditionellt välfärdsområde. Mer än hälften är inom vård och omsorg, medan ett mindre antal är inom integrationsområdet eller inom arbetsmarknadsområdet. Flertalet av de organisationer som svarande på NÄTVERKET:s enkät föredrar IOP framför upphandling då det upplevs som mer anpassat till den typen av verksamhet de idéburna organisationerna utför. Att kunna ha ett fördjupat partnerskap med den offentliga organisationen ger ett mervärde som inte finns när den idéburna organisationen har en ren leverantörsroll. Det är mindre resurskrävande att teckna ett IOP, och det erbjuder en långsiktighet som ger organisationen flexibilitet att utforma verksamheten på det sätt som är bäst

för målgruppen. Partnerskapen ger också det offentliga mer insikt i verksamheterna, vilket kan bidra till en utveckling både av offentlig och av idéburen verksamhet.

Behovet av långsiktighet och fördjupad samverkan är det som lyfts mest konsekvent av de organisationer NÄTVERKET varit i kontakt med. Många lyfter att stora resurser läggs på att söka finansiering för i övrigt välfungerande verksamheter. Fler långsiktiga partnerskap hade gett en större effektivitet och möjlighet att lägga resurser på kärnverksamheten. Önskemål om upphandlingar riktade till idéburna aktörer lyfts, liksom upphandlingar som är uppdelade i mindre delar för att möjliggöra för organisationer med mindre resurser att delta. Det efterfrågas också mindre byråkrati och en starkare samverkan över sektorsgränserna för att gemensamt hitta lösningar på framtidens välfärdsutmaningar.

Idéburen sektor

Avslutande diskussion

Vad betyder den idéburna sektorn för välfärden i Skåne?

Det är tydligt att stora delar av Skånes idéburna organisationer själva ser sig som välfärdsaktörer, även organisationer som inte har en klassisk utförarfunktion. Organisationerna lyfter fram en stor bredd av olika verksamheter som alla på olika sätt bidrar till välfärden. Några drag är gemensamma i verksamheterna – de är inte vinstdrivande, de har i någon grad drag av röstbärandefunktion, de har starkt individfokus och ser till hela människans behov, möjligheter och drivkrafter. Den idéburna sektorn ger mervärden till välfärden som behövs vid sidan om offentlig och privat verksamhet. Sektorns särart bör ses som skyddsvärd, ändå är systemen för finansiering och upphandling utformade på ett sådant sätt att idéburna organisationer tvingas anpassa sig efter privata aktörers logik. Organisationer som är grundade och drivna ur ett ideologiskt perspektiv vittnar om att de, för att överleva och kunna genomföra sin verksamhet, måste börja fungera mer som ett företag. De flesta av de organisationer NÄTVERKET varit i kontakt med värnar sin idéburna identitet starkt och vill av ideologiska skäl undvika att klassas som företag, leverantör av välfärdstjänster eller ibland ens som socialt företag. Identitetsfrågan blir ett hinder när organisationerna på välfärdsområdet där systemen för upphandling och finansiering är utformade efter privata företag. När idéburna organisationer tvingas konkurrera med privata aktörer på deras villkor hotas den idéburna särarten, och i praktiken ställs de ofta inför valet att lägga ner sin verksamhet eller att frångå sina idéburna ideal.

De idéburna organisationerna lyfter fram vikten av ökad kunskap om den idéburna sektorn och dess förutsättningar. Myndigheter upplevs som principiellt positiva till idéburna välfärdsaktörer, men många idéburna möts ändå av system som inte fungerar för deras verksamhet. Det behövs anpassningar av systemen för upphandling och finansiering för att idéburna organisationer ska kunna söka, få och rapportera medel på ett sätt som respekterar deras

särart. För att kunna arbeta med helhetsperspektiv, medmänsklighet och nå de mest utsatta grupperna på det sätt som är den idéburna sektorns styrka krävs långsiktighet. Förutsättningar, arbetsvillkor och finansiering behöver vara hållbara över tid för att organisationerna ska kunna upprätthålla förtroende hos sina målgrupper. Många organisationer efterfrågar djupare samarbeten med offentlig sektor, där fokus ligger på kunskapsöverföring och erfarenhetsutbyte snarare än en ensidig finansieringsrelation.

Den idéburna sektorn är en viktig del av det skånska välfärdssamhället. Genom sammanhållning, kultur, bildning, meningsfulla fritidsaktiviteter, fysisk aktivitet och mötesplatser bidrar den idéburna sektorn till Skånes folkhälsa. Den idéburna sektorn förebygger ohälsa och utanförskap, ger livskvalitet till Skånes befolkning, tar hand om människor som saknar sammanhang och hittar nya lösningar på samhällsutmaningar. Genom stärkt samverkan och gemensam förståelse för sektorernas olika förutsättningar kan vi bevara den idéburna sektorns mångfald och särart och värna de viktiga mervärden som sektorn ger till Skåne.

Om NÄTVERKET – Idéburen sektor Skåne

NÄTVERKET – Idéburen sektor Skåne är en intresseorganisation för den idéburna sektorn i Skåne. Genom kunskapsutveckling, omvärldsanalys och påverkansarbete skapar vi förutsättningar för idéburna organisationer att tillsammans med den offentliga sektorn, näringslivet, akademien och enskilda engagerade medborgare kunna ta ansvar för den miljömässiga, sociala, ekonomiska och kulturella utvecklingen i regionen.

NÄTVERKET

Idéburen sektor Skåne

MED FINANSIERING FRÅN

Text: Tora Törnquist

Foto: Eddie Vega

Formgivning: Kristina Hambitzer

Tryck: Grafo Tryck, Malmö 2020

NÄTVERKET

Idéburen sektor Skåne

Ledeburgatan 5
211 55 Malmö
www.natverket.org
info@natverket.org